

HÄLSOENKÄT FÖR LÖWCHEN 2020

Alla vill vi ju ha en hund som är frisk och lever länge. Här har rasklubben en viktig uppgift att följa utvecklingen för att kunna se eventuella tendenser till ohälsa som kan dyka upp även om alla uppfödare gör sitt bästa för föda upp sunda och rastypiska hundar. Svenska Löwchencirkeln har tidigare gjort två hälsoenkäter, den senaste 2010/11, där ägare har bidragit med information om sina hundars hälsostatus. Genom enkäterna får vi en nulägesbild över rasens hälsa men också möjlighet att följa utvecklingen över tid. Därför har vi i huvudsak använt samma frågor som tidigare enkäter med endast smärre förändringar.

Under våren 2020 samlade vi in data från löwchenägare för den tredje hälsoenkäten i klubbens historia. Den avsåg hundar som är födda i tioårsintervallet 2009-2018, såväl svenskfödda som importerade då alla är hundar som kan ha påverkan på den svenska löwchenaveln. Vi var även noga att poängtera att information om hundar födda inom detta tidsintervall men som av någon orsak inte lever längre var värdefull att få in.

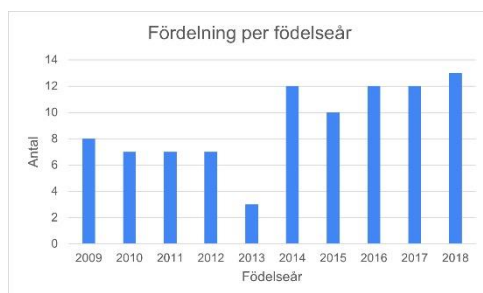
Information om hälsoenkäten och länk till formuläret har publicerats i Löwchenbladet samt i facebook-grupperna Svenska Löwchencirkeln och Löwchen i Sverige.

Alla svar var anonyma eftersom syftet inte är att identifiera enskilda hundar eller linjer avseende sjukdom. En icke anonym enkät skulle också kunna leda till färre svar om man som uppgiftslämnare är osäker på hur informationen kommer att användas. Ser klubben behov av att studera någon diagnos djupare kan det ske genom en frivillig uppmaning att bidra med namn och härstamning på drabbade hundar.

Eftersom frekvensen avvikelser i de flesta fall var låg har vi där valt att endast redovisa antalet och inte procentandelen. I dessa fall är det tillräckligt att konstatera att defekten förekommer, men i liten omfattning, i rasen. I de fall det finns ett större antal hundar med en viss avvikelse har vi valt att även redovisa andelen i procent.

GRUNDDATA

Vi fick in 91 svar och det motsvarar ca 26 % av de löwchen som registrerades i Sverige under perioden. Det var en ökning jämfört med den förra hälsoenkäten som gav 76 svar. Av dessa gällde 39 st hanar och 52 st tikar. Även i den tidigare enkäten var det en övervikt på tikar, sannolikt beroende på att många av de som svarar är uppfödare som i första hand har tikar själva. Det var 67 st svenskfödda hundar och 24 st importerade vilket också var en liknande fördelning jämfört med den förra enkäten.

Svarens fördelning utifrån hundens ålder/födelseår kan ses i diagram 1. Det är som i tidigare enkäter en övervikt mot yngre hundar men det är kanske då man är som mest aktiv i sitt hundäggande och nås genom sitt klubbmedlemsskap. Hundar födda tidigare än 2009 inkluderades inte heller i denna enkät.

Diagram 1. Svarens fördelning på födelseår.

Av de 91 hundar vi har information om var det 12 stycken som av någon anledning gått bort i förtid. Löwchen är en ras som vanligtvis lever länge och dödsfall innan åtminstone 10 års ålder är inte önskvärt. Hundarna som gått bort innan 10 års ålder var mellan 6 månader och 7 år vid tidpunkten då de dog/avlivades. Två stycken togs bort pga problem med höfterna vid 6 mån resp 1 års ålder. Två stycken vid 2 års ålder pga patella luxation resp aggressivitet, misstänkt rage. En vid 6 års ålder pga diskbråck i ryggen samt en vid 7 års ålder pga olycka. Övriga har inte angett orsak. I tidigare enkäter har inte frågan om hunden lever funnits och det finns därför inga tidigare uppgifter att jämföra med.

BETT OCH TÄNDER

Det var åtta stycken som hade någon form av avvikelse från det korrekta bettet på en löwchen som är saxbett. Det fördelades på tre stycken underbett, tre med ojämnt bett och en vardera med överbett respektive skevt bett. Ingen hund hade tångbett. Det är en ökning jämfört med den förra enkäten där fyra stycken totalt hade någon typ av bettfel. Ett bettfel behöver inte ge problem för hunden men det är värt att observera eftersom över- och underbett är diskvalificerande fel i rasstandard.

Det var 29 hundar som hade någon form av tandförlust vilket är nästan en tredjedel av hundarna i enkäten, alltså en relativt hög andel. Frågan var identiskt ställd som vid tidigare enkäter för jämförelsens skull. Vi insåg utifrån svaren, men då för sent, att den borde ha delats upp i medfödda tandförluster (det frågan egentligen avsåg) och förvärvade (t ex p g a skada eller tandlossning). Båda utgör ett problem, medfödda tandförluster för utställning/avel och förvärvade ger kostnader för munsanering/utdragning av tänder samt lidande för hunden.

15 hundar saknade en eller flera incisiver (framtänder) jämfört med 7 hundar i förra enkäten. De flesta saknade en tand men det var två hundar som saknade fyra framtänder, oklart dock om det är medfött eller förvärvat. Det var 21 hundar som saknade en eller flera premolarer (främre kindtänder) och det var ungefär lika stor andel som vid förra enkäten. De flesta av dem saknade två premolarer. Fyra hundar saknade någon molar (bakre kindtand) jämfört med en hund vid förra enkäten. Man kan notera att sju hundar saknade både incisiver och premolarer och att två hundar saknade såväl incisiver som premolarer och molarer.

Det kan vara svårt för den "vanliga" löwchenägaren att bedöma bett och om tänder saknas. Därför fanns det i anslutning till enkäten två tecknade skisser till hjälp. Trots det kan det naturligtvis finnas ett mörkertal.

ÖGON

På frågan om hunden någon gång haft problem med ögonen svarade sju stycken Ja. Tre stycken har problem med rinnande ögon. En med ögoninflammation och två stycken med skada som alla tre behandlats framgångsrikt samt en som uppgett både behandlad ögoninflammation och rinnande ögon. Vid den förra enkäten var det bara två stycken som uppgav ögonproblem så det är en viss ökning.

47 stycken av hundarna i enkäten har ögonlysts minst en gång vilket utgör ca hälften av de som svarat. Många av dem har dessutom ögonlysts flera gånger i olika åldrar. Det gör att vi har en bra bild av förekomsten av ärftliga ögonsjukdomar eftersom resultaten är officiella och registreras av SKK.

Ingen hund har haft någon anmärkning vad gäller sjukdomar i själva ögat. Fyra av hundarna i enkäten har haft någon annan anmärkning vid ögonlysning och där har alla har uppgett diagnosen Distichiasis. Det innebär ögonhår som växer fel och därför kan skava mot hornhinnan och orsaka irritation och smärta.

Genom SKK:s officiella registrering av ögonlysningar ser vi även där att rasen har liten förekomst av ögonsjukdomar. Det är främst enstaka fall av olika typer av katarakter. Tidigare har några Löwchen diagnostiserats med ögonsjukdomen PRA vilken leder till att hunden blir blind. Även om frekvensen ögonsjukdomar är låg är det ändå viktigt att vi fortsätter att ögonlysa framförallt avelshundar för att inte få obehagliga överraskningar längre fram. Rasklubben har en rekommendation om att hundar ska vara ögonlysta inom ett år före parning.

SJUKDOMAR

Hudproblem

Det är sex stycken som uppgett diverse problem med huden. Tre stycken är friska nu medan två fortfarande står under behandling. Som orsak till behandling uppges öroninflammation och exemliknande utslag vid svanskotan. Båda hundarna behandlas med någon typ av kortisonpreparat. Det är en ökning från tre till sex fall av hudproblem sedan förra enkäten.

Allergi

Tre stycken har uppgett problem med allergi. Två av dem är diagnostiserade av veterinär med kvalsterallergi. Den som inte har en verifierad diagnos har angett foderallergi. Även om det inte är många fall (3 av 91) så är det värt att vara uppmärksam på detta då ingen hund visade allergi vid förra enkäten samt att allergi verkar vara något som ökar på många raser.

Magproblem

Det är fem stycken som angett magproblem i enkäten. Två stycken hade endast haft problem vid enstaka tillfällen. Tre stycken beskrivs som mer kroniska magproblem, en av dem anger inflammation i bukspottskörteln som orsak till problemen. Vid förra enkäten angav ingen magproblem.

Cancer/tumörer

Endast en hund i enkäten har svarat ja på frågan om cancer/tumörer och angett Cushings syndrom som orsak. Det är en sjukdom som ökar produktionen av kortisol, oftast beroende på en tumör i binjurarna eller hypofysen. Vid den förra enkäten fanns två hundar med cancer/tumörer.

Hjärtproblem

Fyra stycken har angett hjärtproblem och samtliga i form av blåsljud. En av hundarna hade inte blåsljud vid senare undersökningar. Problemen upptäcktes mellan 2 och 9 års ålder.

Epilepsi

Två hundar med epilepsi har rapporterats. Båda hade sitt första anfall vid 4 års ålder. En av dem medicineras och den andra har endast haft två anfall. Vid förra enkäten fanns det också två fall av epilepsi. Epilepsi är inte en sjukdom i sig utan ett symptom som kan ha olika orsaker och inte alltid ärftliga.

Öronproblem

Ingen hund är döv och en har rapporterat öroninflammation med mycket hår i öronen som enligt ägaren behöver ryckas. Vid förra enkäten var det fyra hundar med öronproblem.

SKELETT

Ryggproblem

Inte mindre än 15 hundar uppges ha någon form av ryggproblem, vilket motsvarar 16,5% av de som svarat. Det är den mest frekventa diagnosen i hälsoenkäten. Nio av de femton drabbade har angett diskbråck som orsak och det är 10 % av de som svarat, dvs var tionde lówchen om svaren är representativa för hela populationen.

Övriga har angett Artros, Muskulärt, Höftproblem + korsbandsskada, Viss smärta och stelhet i ryggen, Lite ont i ländryggen samt Ont i korset som orsak. Några av dem kan möjligtvis också vara ett ännu odiagnostiserat diskbråck.

Dessa uppgifter bekräftas av data från försäkringsbolaget Agria över anledningar till ersättningsbara veterinärbesök. Den senaste sammanställningen i Agria Breed Profile gäller åren 2011-2016 och där kan man utläsa att lówchen har nästan fyra gånger högre relativ risk för diagnosen Smärtsymptom rygg jämfört med alla raser.

Vid den förra enkäten var det bara 4 stycken som angav ryggproblem varav ett diskbråck så det är en relativt stor ökning.

Eftersom diskbråck i första hand anses drabba raser kondrodystrofa (kortbenta) raser med lång rygg är det förvånande att så många lówchen är drabbade. Lówchen är ju en kvadratisk ras med kort rygg i förhållande till benlängden. Eftersom lówchen är livliga och rörliga av naturen är ryggproblem något som påverkar livskvaliteten negativt i mycket hög grad. Åtminstone en hund i enkäten är avlivad p g a diskbråck.

Osteochondros

Ingen hund med osteochondros har rapporterats in vilket är oförändrat jämfört med den tidigare enkäten.

Patella luxation

Åtta stycken fall har rapporterats in vilket är en stor ökning jämfört med den tidigare enkäten då det var endast ett fall. Patella luxation innebär att knät hoppar ur led och det är känt sedan tidigare att problemet finns i rasen. Patellastatus kan fastställas genom en undersökning av veterinär med specialistkompetens och resultatet registreras av SKK och är officiellt. Ökningen vi ser i enkäten stöds av utfallet hos det totala antalet knäledsundersökta lówchen födda under samma tidsperiod som hundarna i enkäten (2009-2018). Det är 122 hundar som har ett officiellt resultat och av dem har 20 stycken någon grad av patella luxation.

Sju av de åtta fallen i enkäten har ett officiellt resultat, det är tre stycken som har grad 1 (den lindrigaste), tre har grad 2 och en grad 3. Den åttonde hunden är inte officiellt bedömd men ägaren anger att båda knäna är påverkade. Fyra av hundarna är opererade och en är avlivad p g a patella luxation. Rasklubben har en rekommendation om att hundar som används i avel har känd patellastatus. Det är viktigt att vi fortsätter att undersöka våra lówchen så att vi har defekten under kontroll.

Höftledsfel

Det är fyra stycken som rapporterat problem med höfterna (2 st vid förra enkäten). Man kan tycka att fyra stycken inte är så många men två av de fyra är avlivade p g a höfterna i ung ålder och därför finns det anledning att fundera över om det är ett problem i rasen. Löwchen är ingen ras som HD-röntgas generellt och totalt över åren är det fem hundar som har röntgats och avlästs officiellt. I gamla systemet (före år 2000) röntgades två hundar och båda var bedömda u.a. Sedan år 2000 har fyra löwchen HD-röntgats där en har grad A, två har grad C och en är omröntgad från grad C till grad B. I Norge finns det 22 löwchen som är officiellt HD-röntgade och av dem har 15 stycken någon grad av HD (C eller D). De flesta dock i lindrig form, det är tre stycken med D-höfter och de övriga har C. I Finland däremot är 15 löwchen officiellt höftledsröntgade sedan år 2000 där 14 av dem har A eller B och endast en har C-höfter. Det vore intressant att HD-röntga fler svenska hundar för att få bättre kunskapsunderlag. I de flesta fall ger inte lindrig HD (C) några kliniska symtom och även hundar med D-höfter kan leva ett bra liv. Å andra sidan finns det bevisligen två hundar som avlivats på grund att kraftiga symtom.

MENTALITET

Hur vill du beskriva din hunds mentalitet? var frågan vi ställde i enkäten och gav fem olika alternativ. Vi är medvetna om att det är svårt att sammanfatta mentaliteten i några få ord men syftet är att få en övergripande bild av hur hundarna upplevs av sina ägare. Fler svarsalternativ var möjliga om man tyckte att ens hund stämde lika bra in på flera av beskrivningarna. Därför blir den sammanlagda summan av svaren högre än antalet hundar. Alternativen och upplägget är samma som vid den förra enkäten (dessa antal inom parentes).

Resultat (se även diagram 2 nedan):

Glad/livlig	57 st (47 st)
Lugn/orädd	31 st (41 st)
Nervös/feg	6 st (11 st)
Kaxig/aggressiv	4 st (5 st)
Stressad/hyperaktiv	4 st (1 st)

Fördelning av 102 svar på frågan om på frågan "Hur vill du beskriva din hunds mentalitet?".

Diagram 2. Fördelning av svaren på frågan "Hur vill du beskriva din hunds mentalitet?"

Glad/livlig och Lugn/orädd är beskrivningar som passar väl in i det rastypiska temperamentet och det är 86% som angett något av dessa alternativ. Det är i princip oförändrat sedan förra enkäten då det var 84%. De övriga tre alternativen är inte önskvärd mentalitet på en löwchen. Även om den procentuella andelen är ungefär lika jämfört med förra enkäten så är det en förskjutning mot fler stressade/hyperaktiva hundar och färre nervösa/fega. Tolv stycken har skrivit tillägg om mentaliteten för att förtydliga.

Det är blandade beskrivningar men där är en övervikt mot feg, försiktig och osäker i ovana situationer. Två har angett att hunden är rädd för höga ljud.

Löwchen är i första hand en sällskapshund och ska ha egenskaper som passar för detta. I enkäten ställs därför frågan "Hur skulle du vilja beskriva din hunds mentalitet när det gäller att passa som sällskapshund med normal aktiveringsnivå?". Svaren fördelades sig enligt följande (förra enkätens svar inom parentes):

Resultat (se även diagram 3 nedan):

Utmärkt	62 st (55 st)
Mycket bra	23 st (12 st)
Bra	3 st (1 st)
Kunde varit bättre	2 st (5 st)
Mycket dålig	1 st (0 st)

Det var hela 97 % som hade svarat Utmärkt, Mycket bra eller Bra vilket man får säga är ett gott betyg för rasen. Vid förra enkäten var det 7 % som beskrev hundens funktion som sällskapshund som Kunde varit bättre eller Mycket dålig medan det nu var 3 % som valde någon av dessa alternativ (detta ska dock tolkas med stor försiktighet eftersom det statistiska underlaget är litet). Den hund som ansågs passa mycket dåligt som sällskapshund är en aggressiv hund som avlivats pga misstänkt rage.

Diagram 3. Fördelning av svaren på frågan om hur väl hunden passar som sällskapshund.

Tio stycken uppger att hunden är mentalbeskriven (MH eller BPH). Det är en minskning jämfört med förra enkäten där 15 hundar var mentalbeskrivna. Resultaten från mentalbeskrivningarna är officiella och det är värdefull information både för ägaren och för att kunna följa rasens utveckling mentalt på en övergripande nivå. Det är positivt om vi kan få fler hundar mentalbeskrivna framöver.

FERTILITET HANAR

I materialet var det totalt 39 hanar och av dessa var fem kastrerade. Anledningen till kastration var i tre fall att det underlättade vardagen då det fanns tikar i närmiljön. En saknade en testikel och en skulle inte användas mer i avel. Kastrering av hanar sker ibland som en åtgärd mot problembeteenden men ingen har uppgett det som anledning. Under senare år har det blivit vanligare att nästan slentrianmässigt kastrera hanar och ibland är det ett krav för vistelse på hunddagis. I vissa raser kan det bli ett problem där man behöver bredda avelsbasen när rastypiska hanhundar med intressanta och ovanliga linjer visar sig vara kastrerade. Så verkar inte vara fallet med löwchen och ingen stor förändring jämfört med förra enkäten då tre hanar av 28 var kastrerade.

För en hanhund krävs det två normalt utvecklade testiklar i pungen för att kunna registrera valpar. 29 hanar hade korrekt testikelstatus, fyra stycken saknade en testikel, en saknade båda och fem svarade inte på frågan. Även om det inte är någon stor skillnad mot förra enkäten (3 av 28 saknade en testikel) så bör vi vara observanta så att inte frekvensen ökar eftersom dessa hanar är utslutna redan från början som potentiella avelsdjur.

Tre hanar har parat tik som inte blivit dräktig. En hane var troligen steril efter tidigare chipkastning, en parade antagligen på fel dag i löpet och en har ingen förklaring till varför tiken gick tom. Den hanen som parade på fel dag har lämnat valpar både före och efter den tomma tiken. Det förefaller alltså inte som det är något problem i rasen med hanarnas fertilitet.

FERTILITET TIKAR

Det var svar från totalt 52 tikar i enkäten. I de flesta raser är det ganska vanligt med livmoderinflammation hos framförallt lite äldre tikar. Ibland kan man behandla medicinskt men ofta måste livmodern opereras bort. Det var fyra tikar i enkäten som hade haft livmoderinflammation, en var behandlad och senare kastrerad och de övriga tre var kastrerade som en följd av livmoderinflammationen. Även om det inte en stor andel av tikarna så är många tikar i enkäten ganska unga och kan såklart utveckla livmoderinflammation senare i livet. Tre tikar var kastrerade av någon annan anledning än sjukdom, alla tre i förebyggande syfte då de ej var aktuella för avel eller var klara i avel.

28 av tikarna var parade någon gång och av dem hade sju gått tomma efter parning. Samtliga sju hade bevisad avelsförmåga eftersom de antingen före eller efter den misslyckade parningen parats och blivit dräktiga. Det tyder på tillfälligheter och inte på ett problem i rasen. Orsaker som angetts är t ex parning för sent i löpet eller steril hane p g a ålder eller sjukdom.

Det var 22 tikar som haft minst en valpkull. Elva stycken hade haft en kull, åtta stycken hade haft två och tre stycken hade haft tre kullar. Ingen hade haft fyra kullar eller fler. I förra enkäten var det en liknande fördelning förutom att tre tikar hade haft fyra kullar. En tik hade förlösts med kejsarsnitt vid ett tillfälle. Orsaken till detta var okänd då det var innan nuvarande ägare. Ingen har uppgett dåligt värkarbete som krävt annan hjälp än snitt.

Tre tikar hade haft dödfödda valpar (1-2 st) men ingen i fler än en kull. Orsaken var okänd i alla tre fallen. Två valpar i varsin kull som dött av okänd orsak innan 8 veckors ålder har rapporterats.

ÖVRIGT

Åtta stycken har angett något hälsoproblem i fritext under frågan "Övrigt du anser viktigt att nämna gällande din hunds hälsotillstånd som inte täckts av frågorna i enkäten". Tre stycken rör problem med tänder, övriga är en hund vardera med åksjuka, lättovad päls, dålig rumsrenhet, hosta som utretts utan förklaring samt en hund med överrörliga bogleder och problem med analsäckarna.

HUR GÅR VI VIDARE?

Nu kommer vi till den viktigaste delen. Hur agerar vi utifrån den information som hälsoenkäten gett oss? Vid en snabb överblick av svaren ser vi det vi visste förut, att löwchen i huvudsak är en frisk ras vilket är glädjande. Men det finns också några problemområden som vi bör vara observanta på.

Rasavel är en utmaning och speciellt inom en numerärt liten ras med smal avelsbas. Om vi utesluter alla hundar med minsta risk för att lämna defekter kommer vi att få problem på längre sikt då detta leder till en ännu mer begränsad avelsbas och förlust av genetisk variation. Vi behöver en systematiserad plan för vilka defekter som är viktigast att minska frekvensen av. Ett sätt att kategorisera defekterna utifrån frekvens och vilket lidande den innebär för hunden. En defekt som både har hög frekvens och innebär ett stort lidande (och ev avlivning) ges högsta prioritet. En defekt som förekommer i låg frekvens och inte innebär stort lidande för hunden kan ges låg prioritet. De två mellanformerna *låg frekvens men stort lidande* och *hög frekvens men litet lidande* bör "hållas under uppsikt".

Utifrån resultatet av hälsoenkäten framträder skelettproblem som ett prioriterat område som både har hög frekvens och innebär stort lidande för hunden. Det finns hundar i enkäten som är avlivade på grund av såväl diskbräck, höftledsfel och patella luxation. Det är sammanlagt 24 hundar (26 %) som enligt enkäten har problem i olika grad i rygg, höfter eller knän. Två av dem har uppgett problem med både rygg och höfter och en med problem i både rygg och knän.

I en numerärt liten ras finns det risk för inavel. Hundar som inte "på pappret" är nära släkt kan ändå ha många gener gemensamt på grund av att rasen uppstod från ett litet antal individer. Åtskilliga studier visar att inavel påverkar s k fitness-egenskaper som är förknippade med reproduktion och överlevnad. Man pratar om inavelsdepression vilken tar sig uttryck i minskad fruktsamhet, minskad kullstorlek, försämrad tillväxt och livskraft och nedsatt immunförsvar. Både hudproblem, magproblem och allergier kan (men behöver inte) vara kopplat till ett försämrat immunförsvar. Ingen av dessa diagnoser visar anmärkningsvärt många fall och flera hundar har endast haft tillfälliga och lättare besvär, men det är värt att vara uppmärksam så de inte ökar. Däremot kan vi inte se något tecken i enkätsvaren på nedsatt fertilitet varken hos hanar eller tikar. Ett observandum är dock låg kullstorlek även om det inte är något som ingår i enkäten utan kan utläsas i SKK:s registreringsstatistik.

Tänder och bett bör vi vara uppmärksamma på så att inte problemen ökar.

Andra sjukdomar än de som nämnts ovan är väldigt ovanliga på löwchen.

Mentaliteten är i de flesta fall mycket bra.

Även om det finns några problemområden så är det trots allt 60 % av hundarna i enkäten som inte har någon avvikelse alls, inte en enda liten tandförlust eller öroninflammation. Det är positivt!

Resultatet av hälsoenkäten kommer även att vara en del av uppdateringen av RAS (Rassspecifika Avelsstrategier) som pågår för närvarande. Där kommer även att presenteras en handlingsplan med mer konkreta råd hur vi fortsätter aveln för en frisk och sund löwchen till glädje även för kommande generationers hundägare.